

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Філософський факультет

Кафедра релігієзнавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заст. декана
філософського факультету
Дмитро НЕЛПА

« 31 » 08 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**РЕЛІГІЙНІ СМИСЛИ В КУЛЬТУРНІЙ СПАДЩИНІ УКРАЇНСЬКИХ
МИСЛИТЕЛІВ ХХ СТОЛІТТЯ**

для студентів

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма
спеціалізація
вид дисципліни

03 Гуманітарні науки
031 Релігієзнавство
другий (магістерський)
Релігієзнавство
-
обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2021/2022
Семестр	I
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі: Конотоп Людмила Григорівна, д.ф.н., професор, професор кафедри релігієзнавства

Пролонговано: на 20²²/20²³ н.р. «31» 08 20²² р.
на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__ р.

КИЇВ – 2021

Розробники: *Конотон Людмила Григорівна, доктор філософських наук, професор, професор кафедри релігієзнавства*

Затверджено

« 26 » серпня 2021 р.

Зав. кафедри релігієзнавства

[Signature] (Євген ХАРЬКОВЩЕНКО)

Протокол № 1 від « 26 » серпня 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол від «31» серпня 2021 року №2

Голова науково-методичної комісії *[Signature]* (Грина МАСЛІКОВА)

« 31 » 08 2021 року

*Промонітовано на 2022-2023 н.р. Пр. №2 від 31.08.2021 р.
Маслікова Т.Т. *[Signature]**

ВСТУП

1. **Мета дисципліни** – ознайомити студентів із головними ідеями, найважливішими персоналіями і традиціями українських мислителів, особливостями включення різноманітних аспектів релігії в контекст світової історико-філософської традиції; сформувати систему знань про релігійні смисли в контексті духовної культури людства; розкрити ключові проблеми «релігійного знання» від часу його зародження й дотепер.

2. **Вимоги до вибору навчальної дисципліни:**

До початку вивчення цього курсу студенти мають **знати** головні етапи та характеристики філософського та релігійного процесів; основні релігієзнавчі теорії та методи і методики релігієзнавчих досліджень, у т.ч. діалектичний метод, міждисциплінарний та ін.; основні релігієзнавчі поняття та категорії; основи історико-філософської теорії.

Вміти збирати та інтерпретувати інформацію щодо нетрадиційних феноменів та явищ релігії, релігійних процесів та подій; застосовувати основні терміни, категорії і класифікації релігієзнавства в процесі аналізу новітніх релігійних і соціально-культурних явищ та процесів; виявляти сучасні тенденції співіснування різних релігій і конфесій в умовах глобалізації та міжкультурного діалогу, прогнозувати перспективи їх взаємовідносин із урахуванням особливостей перебігу релігійних процесів в умовах глобалізації;

Володіти елементарними навичками наукового дослідження та управління інформацією; критичного ставлення та прогнозування стосовно філософських, релігійних, культурних подій та явищ; використання іншомовних фахових культурологічних інформативних джерел.

3. **Анотація навчальної дисципліни:** дисципліна «*Релігійні смисли в культурній спадщині українських мислителів ХХ ст.*» знайомить студентів із основами релігієзнавчих досліджень у галузі релігійних смислів, методологією та методикою їх дослідження. Визначаються предмет, завдання, теоретичні основи, методології, основні напрями та проблематика як сучасних, так і колишніх проблем «нетрадиційного знання». З'ясовуються соціокультурні засади виникнення та особливості функціонування релігійних смислів. Розглядаються принципи аналізу філософських і релігійних проблем. Пояснюються особливості західноєвропейського й східного релігійного досвіду. Послідовно розглядаються особливості модифікації поглядів українських мислителів кінця ХІХ – початку ХХ ст. в контексті релігійного знання.

4. **Завдання (навчальні цілі)** – ознайомити студентів з особливостями та змістовними характеристиками релігійних смислів; з існуючими ученнями, розкрити трансформації та модифікації вчень давнини у сучасності; сформувати у студентів навички розкриття деяких питань метафізики і теології; закріпити теоретичні знання з релігієзнавства в контексті їх використання у конкретних аналітичних дослідженнях; розкрити змістовні характеристики сучасних інтерпретацій.

Дисципліна спрямована на формування наступних програмних компетентностей:

ЗК4. Здатність працювати автономно.

ЗК5. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ФК4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування емпіричних даних та теоретичного матеріалу з використанням усталених і новітніх методів релігієзнавства.

ФК8. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі релігієзнавчого знання.

ФК10. Здатність розробляти і реалізовувати наукові і прикладні проекти у сфері релігієзнавства, а також дотичні до неї міждисциплінарні проекти.

ФК12. Здатність планувати і виконувати наукові дослідження у сфері релігієзнавства.

5. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	предмет, методи, теоретичні основи філософських і релігійних досліджень релігійних смислів	Лекція, самостійна робота	Усні доповіді, письмова контрольна робота	6
1.2	основну проблематику дослідження культурної спадщини українських мислителів	Семінар, самостійна робота	Усні доповіді, реферат	6
1.3	принципи методології релігієзнавчих досліджень	Лекція, самостійна робота	Письмова контрольна робота	10
1.4	виявляти впливи найважливіших ідей мислителів 20 ст. на сучасні філософські, релігійні, культурологічні й соціально-політичні вчення, теорії та концепції;	Лекції, самостійна робота	Підготовка доповіді, письмова контрольна робота	10
1.5	визначати загальнокультурні контексти релігієзнавчого знання в конкретних філософських традиціях та способах філософування; інтерпретувати головні вчення, теорії й концепції мислителів 20 ст.	Семінари, самостійна робота	Усна доповідь, реферат, письмова контрольна робота	8
	Вміти:			
2.1	інтерпретувати та репрезентувати в ясній формі зміст та специфічні особливості релігієзнавчої традиції; пояснити специфіку взаємодії релігії та культури	Лекції, семінари, самостійна робота	Підготовка доповіді, реферат	5
2.2	користуватися в процесі аналізу головних проблем базовими знаннями з історії культури, етики, естетики та ін.;	Лекції, семінар, самостійна робота	Письмова контрольна робота	10
2.3	науково аналізувати проблеми та процеси релігійно-культурного плану в Україні, використовувати головні положення та методи гуманітарних, соціальних та економічних наук;	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, письмова контрольна робота	10

2.4	готувати рекомендації та матеріали для консультацій представникам міжнародних релігійних організацій	Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, реферат	10
	комунікація:			
3.1	використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів, читання новітньої релігієзнавчої літератури в підготовці до лекцій та семінарських занять	Семінари, самостійна робота	Підготовка доповіді, письмова контрольна робота	4
3.2	презентувати результати проведених релігієзнавчих досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій, конспектів;	Семінари	Підготовка доповіді	10
	автономність та відповідальність:			
4.1	нести відповідальність за достовірність та політико-ідеологічну незаангажованість проведених релігієзнавчих досліджень і пояснень	Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, реферат	11

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін)

Результатнавчання дисципліни	1.3												
	1.1	1.2	1.4	1.5	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	3.2	4.1		
Програмні результати навчання													
ПРН3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного розв'язання складних задач у сфері релігієзнавства, дотримуватися правил академічної доброчесності.	+		+		+				+		+	+	
ПРН6. Ефективно взаємодіяти у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різних рівнів, релігійними організаціями, віруючими й невіруючими особами.		+	+		+		+		+				
ПРН7. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями та школи класичного і сучасного релігієзнавства.		+			+				+			+	
ПРН8. Систематизувати факти релігійного життя суспільства, інтерпретувати релігійні події та явища на основі розуміння специфіки впливу релігії на суспільні процеси.				+			+			+			
ПРН12. Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері релігієзнавства, обирати ефективні методики та інструменти дослідження, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки.		+			+					+		+	

7. Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (знання 1.1 – 1.5), що складає 40% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (**вміння 2.1-2.4**); (**комунікація 3.1-3.2**); (**автономність та відповідальність 4.1**), що складає 60% загальної оцінки.

Оцінювання семестрової роботи:

1. **Усна доповідь, доповнення та участь в дискусіях на семінарах:** РН 1.1, 1.2, 1.5, 2.3, 2.4, 4.1, – 30 / 50 балів
2. **Самостійна робота (реферат):** РН 1.2, 1.5, 2.1, 2.4, 4.1 – 8 / 15 балів
3. **Самостійна робота (Доповідь на тему: «Основні релігійнознавчі та культурні ідеї шестидесятників»):** РН 1.4, 2.1, 3.2 – 10 / 15 балів

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усього навчального курсу. Загальна оцінка за семестр складається із балів, отриманих за аудиторну роботу (усні доповіді, доповнення та участь в дискусіях на семінарах) та за самостійні роботи (підготовка доповіді, реферат). Всі види робіт за семестр мають у підсумку:

- в максимальному вимірі 80 балів
- в мінімальному вимірі 48 балів

У разі відсутності на семінарському занятті студент має відпрацювати завдання на семінар в письмовій формі.

Підсумкова контрольна робота в письмовій формі - РН 1.1, 1.3, 1.4, 1.5, 2.2, 2.3 – 12 / 20 балів

Підсумкове оцінювання у формі заліку:

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів за систематичну роботу впродовж семестру з урахуванням підсумкової контрольної роботи. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання.

Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів, ніж критичний мінімум – 60 балів, для одержання заліку необхідно обов'язково відпрацювати пропущені теми в письмовій формі та здати/надіслати електронною поштою викладачу, що проводить семінарські заняття.

Таким чином, підсумкова оцінка з дисципліни (мінімум 60, максимум 100 балів) складається із суми кількості балів за семестрову роботу (мінімум 48, максимум 80 балів) та підсумкової контрольної роботи (мінімум 12, максимум 20 балів).

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Підсумкова контрольна робота	Підсумкова оцінка з дисципліни
Мінімум	48	12	60
Максимум	80	20	100

7.2 Організація оцінювання:

Семестрова робота		Семестрова кількість балів	
		Min – 48 бали	Max – 80 балів
Аудиторна робота:	До теми: 1-5 протягом	«6» x 5 = 30	«10» x 5 = 50

усна доповідь на семінарі, доповнення, участь в дискусіях	семестру, згідно з графіком навчальних занять. У разі відсутності студента на занятті, теми необхідно відпрацювати в письмовому вигляді		
Самостійна робота	Реферат на тему: «Узагальнення та інтерпретація аналізу релігії й культури».	«8» x 1 = 8	«10» x 1 = 15
	До теми 5: Підготовка доповіді на тему: «Основні релігієзнавчі та культурні ідеї шестидесятників»	«10» x 1 = 10	«15» x 1 = 15
Підсумкова контрольна робота	До тем 1-5	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20
Підсумкова оцінка з дисципліни		60	100

Критерії оцінювання:

1. Аудиторна робота:

Усна доповідь:

10-8 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу

7-6 бали - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності

5-4 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, Має у відповіді суттєві неточності

3-1 бали – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді

Доповнення / участь в дискусіях:

3 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми,

2 бали – доповнення змістовне

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію

1. Самостійна робота (реферат):

15-10 балів студент у повному обсязі володіє матеріалом, вільно та аргументовано його презентує, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження

9-6 балів - студент у достатньому обсязі володіє матеріалом, вільно його презентує, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст

поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження. Допускаються несуттєві неточності

5-4 балів - в цілому володіє матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну літературу, робота містить суттєві неточності

3-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань

2. Самостійна робота (підготовка доповіді):

15 балів студент у повному обсязі володіє матеріалом, вільно та аргументовано його презентує, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження

14-12 балів - студент у достатньому обсязі володіє матеріалом, вільно його презентує, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження. Допускаються несуттєві неточності

11-5 балів - в цілому володіє матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну літературу, робота містить суттєві неточності

4-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань

3. Підсумкова контрольна робота:

20-15 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість здійсненого дослідження / підсумкової контрольної роботи

14-11 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / підсумкової контрольної роботи. Допускаються несуттєві неточності

10-6 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

5-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань

7.3 Шкала відповідності:

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

**СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		лекції	семінари	С/Р
Частина перша. Загальнотеоретичні засади дослідження релігійних смислів у культурі.				
1	Тема 1. Релігія й культура: їх межі та форми.	2	2	10
2	Тема 2. Релігія та культура з точки зору християнської антропології.	2	2	10
3	Тема 3. Міфологічна свідомість та головні ступені її формування.	2	2	10
4	Тема 4. Релігія й українська культура в контексті сучасності	2	2	10
Частина друга. Конкретні вияви і прояви релігійних смислів в українській культурі.				
5	Тема 4. Головні особливості релігійних і ментальних смислів української культури.	2	2	10
6	Тема 5. Сутність та головні особливості творчості генерації шестидесятників. <i>Самостійна робота 1.</i>	2	4	12
	<i>Підсумкова контрольна робота</i>	2		
	ВСЬОГО	14	14	62

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекцій –14 год.

Семінарських занять – 14 год.

Самостійна робота 62 год.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна; (базова)

1. Дзюба, І. Спогади і роздуми на фінішній прямій. - Київ, Криниця. -2008. – 926 с.
2. Еленський, В. Релігія після комунізму. – К.,2002.- 419 с..
3. Каленюк І.С. Економіка освіти: навч.посібник. – К.: Знання України, 2005. Киселева Т.Г.,
4. Культурна політика та мистецька освіта: моделювання процесів / кол. авторів: кер. [Безгін О. І., Бернадська А. Є., Кочарян І. С., Успенська О. Ю.]. – К.: Інститут культурології НАМ України, 2013. – 176 с.

Додаткова:

1. Гриценко О. Культура і влада. Теорія і практика культурної політики в сучасному світі http://www.culturalstudies.in.ua/knigi_1.php
2. Діяльність будинків культури по задоволенню потреб територіальних громад: звіт за результатами дослідження. – Кіровоград: Інститут соціокультурного менеджменту, 2010. – 64 с. <http://www.lacenter.org.ua/2010-08-10-09-54-42/2010-08-11-06-13-59/317--2010.html>
3. Дослідження проблем узгодження законодавчої бази культури України із законодавством для сфери культури Європейського Союзу. Аналітичний огляд та рекомендації. Авт.колектив під керівництвом Гриценко О. http://www.culturalstudies.in.ua/zv_2006_dosl_4.php

4. Звіт експертів Ради Європи «Огляд культурної політики України» (2017)
http://195.78.68.75/mcu/control/publish/article?art_id=245250759
5. Здіорук С.І., Литвиненко О.М., Розумна О.П. Культурна політика України: національна модель у європейському контексті. Аналітична доповідь. – К.: Національний інститут стратегічних досліджень, 2012.
http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Kul%5C_tura2012-6090f.pdf
6. Інфографічна презентація сучасного стану книжкового ринку та читацьких вподобань України / Ukrainian Reading and Publishing Data 2018. Одеса, ТОВ «ГУТЕНБЕРГЗ»
<http://data.chytomo.com/>
7. Культура та креативність для порозуміння та розвитку. Стратегія Українського культурного фонду на 2019-2021 роки <https://ucf.in.ua>
8. Матвійчук О.Є. Тенденції розвитку соціокультурної діяльності бібліотек
http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Uk_msshr/2010_16_2/matvij.pdf
9. Матт Г., Флатц Т., Льодерер Ю. Культура і гроші. Музей і підприємницька діяльність. Практичний посібник. – К.: Юніверс, 2009
10. Розвиток культурних та креативних індустрій в Україні (Кристина Фарінья, 2018):
  1. <https://www.culturepartnership.eu/ua/article/creative-industries-study-for-ukraine>
11. Miller S. Social institutions *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Winter 2013 Edition), Edward N. Zalta (ed.). <https://plato.stanford.edu/entries/social-institutions/>

Інтернет ресурси

1. *Закон України Про культуру 14.12.2010* Документ 2778-VI, чинний, поточна редакція — Редакція від 16.07.2020, підстава - [692-IX https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text)
2. *Декларація Мехіко щодо політики у сфері культури* Документ 995_730, поточна редакція — Прийняття від 06.08.1982 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_730#Text
3. *Довгострокова стратегія розвитку української культури - стратегія реформ - КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ РОЗПОРЯДЖЕННЯ* від 1 лютого 2016 р. № 119-р
<https://www.kmu.gov.ua/npas/248862610>